

La Junta informa...

Tercera supervisió en grup sobre trastorns depressius

En Josep Maria Peri en serà el conductor

El proper 22 d'abril està prevista la tercera supervisió en grup sobre trastorns depressius a càrrec del Dr. Josep Maria Peri, supervisor acreditat per l'SCRITC i Psicòleg Clínic del Departament de Psiquiatria i Psicologia de l'Hospital Clínic. Podeu efectuar les inscripcions via Paypal a través de la nostra web. Encara queden places!

L'EABCT estrena web amb força novetats

Visiteu-la a: www.eabct.com

Terapeutes i investigadors en teràpia cognitivo-conductual: Encara no coneixeu la nova web de la nostra associació mare, la EABCT? Doncs no perdeu més temps, esteu a un clic de trobar-vos amb molta informació bàsica pels "fans" de la TCC. La nova web conté informació millorada sobre aspectes com ara la història de la societat europea, que va néixer el 1976 i que ja inclou més de 25.000 professionals a Europa; *links* a les webs de les cinquanta-dues societats que hi formen part; informació sobre congressos i cursos; i explicacions detallades sobre els processos d'acreditació (fixeu-vos en que l'SCRITC és una de les societats que apareixen acreditades per l'EABCT).

Una novetat important és la informació sobre els "grups d'interès especial": grups de professionals que estan connectats (via fòrum o LinkedIn, per exemple) i comparteixen les seves idees i experiències sobre un tema relacionat amb la TCC. De moment, hi ha grups sobre aspectes com ara TOC, psicosis, TCC "de baixa intensitat", depressió, trastorns bipolars, trauma i dissociació, teràpia sexual, trastorns de personalitat i formació. Segur que trobeu un tema que us interessi, o si no el podeu crear vosaltres mateixos. Animeu-vos!

www.eabct.com >>

SCRITC. Formació continuada

Cursos, congressos i tallers (ve de la pàgina 2)

XXIX Reunió Anual de l'SCRITC. 22 i 23 de Maig al CCCB

Aquest any la XXIX Reunió Anual de l'SCRITC es celebrarà el 22 i 23 de maig al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). El *workshop* del dia 22 serà impartit per David Mataix-Cols, que actualment treballa com a professor de psiquiatria infantil i adolescent al Karolinska Institutet (Suècia). Ens parlarà sobre 'Avaluació i Tractament de casos complexos dintre de l'espectre Obsessiu-Compulsiu'.

El divendres 23, la jornada comptarà amb la participació de diferents ponents de primer nivell. Tindrem dues taules rodones, una de 'Trastorns del neurodesenvolupament', i una segona sobre 'Psicopatologia experimental'. A més, comptarem amb dues conferències: 'Caracteropatia de la vida quotidiana', i 'Hoarding Disorder: un nou trastorn mental al DSM-5'. Com és habitual tindrem també una masterclass, on s'abordarà el tema "Entrenament metacognitiu per a persones amb trastorns psicòtics".

Aquest any no hi podeu faltar, us hi esperem!

XXIX Jornada de Teràpia del Comportament i Medicina Conductual en la Pràctica Clínica

El proper dijous 10 d'abril es realitzarà la vint-i-novena edició de la Jornada de Teràpia del Comportament i Medicina Conductual en la Pràctica Clínica. Com cada any, aquesta jornada serà una excel·lent enclavament per l'intercanvi científic i ben segur serà un èxit d'assistència.

Ferré (foto) i Alvarez organitzen la Jornada >>

X Congrés Nacional de Trastorns de la Personalitat a Barcelona

Els propers 23, 24 i 25 d'abril es celebrarà, a Barcelona, el X Congrés Nacional sobre Trastorns de la Personalitat.

El lema de l'edició d'enguany posa èmfasi als nous reptes que pot generar l'aparició de la nova edició del DSM en l'avaluació i el tractament dels trastorns de la personalitat: "Adaptant-nos als canvis, diferents pacients? Diferents tractaments?".

El congrés comptarà amb la presència de ponents reconeguts en aquest camp i d'algunes figures internacionals com ara: Martin Bohus (Alemanya), Soledad Cordero (Uruguay), Robert Hare (Canadà), Thomas Lynch (U.K.), i Cesare Mafei (Itàlia).

Podeu consultar més informació a: <http://www.geyseco.es/cntp2014/>

EABCT 2014 Ens veiem a La Haia!

Entre el 10 i el 13 de setembre es farà a La Haia (Holanda) el congrés europeu anual de la EABCT, que en aquest cas estarà organitzat per la societat holandesa de TCC. Aquest és un congrés que promet, perquè aquesta societat és una de les més importants d'Europa tant pel nombre de membres (més de 4000!) com per la qualitat de la recerca en TCC que es fa en aquell país.

Allà hi seran les figures més destacades de la TCC europea i moltes més d'altres continents, que vindran atretes per un atractiu programa científic que sota el títol "Bridging the gap" buscarà, entre d'altres, analitzar el perquè del "forat" entre recerca i pràctica clínica que existeix en el nostre camp. Entre les "estrelles convidades" hi ha Judith Beck, Tim Dalgleish, Giovanni Fava, Stefan Hofmann, Emily Homes i Adam Radomsky. Recordeu: el termini per l'enviament d'*abstracts* de pósters acaba el dia 1 de maig, i si us apunteu al congrés abans del 31 de maig teniu un descompte de 75€.

info *scritc*

Butlletí Informatiu de la Societat Catalana de Recerca i Teràpia del Comportament

sumari

abril 2014

Editorial

Formació continuada:

- IX Congrés de la Societat Catalano-Balear de Psicologia
- Curs sobre Trastorns de l'Espectre de l'Autisme
- Abordatge Psicològic de la Dependència de la Cocaïna
- World Congress of Psychiatry
- Característiques Clíniques i Cognitives en l'Esquizofrènia d'Inici Infantil i Adolescent
- XXIX Reunió Anual de l'SCRITC. 22 i 23 de Maig al CCCB
- XXIX Jornada de Teràpia del Comportament i Medicina Conductual en la Pràctica Clínica
- X Congrés Nacional de Trastorns de la Personalitat
- EABCT 2014. Ens veiem a La Haia!

Evidència científica de la TCC:

- Psicoeducació vs tractament grupal cognitivoconductual per adults amb trastorn de déficit d'atenció i hiperactivitat

Qui és qui?:

- Aurora Jorquera

La junta informa:

- Tercera supervisió en grup sobre trastorns depressius
- L'EABCT estrena web amb força novetats

El CCCB acollirà la Reunió Anual de l'SCRITC 2014

Editorial

Un any més ens acostem al nostre esdeveniment anual: la Jornada de l'SCRITC i el seu *workshop*. Es durà a terme els propers dies 22 i 23 de maig al bell mig de Barcelona, al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB).

Les activitats d'enguany són força interessants i engrescadores, doncs aconsegueixen dos requisits que considerem importants. En primer lloc, per la diversitat en el contingut de les propostes, ja que es tractaran temes com ara l'autisme, el TDAH, les metacognicions en els trastorns psicòtics, el trastorn d'acumulació i la caracteropatia, entre d'altres. En segon lloc, pel pes dels ponents en l'àmbit clínic i investigador en cadascuna de les seves àrees de coneixement. Com podeu veure a la informació adjunta, són grans professionals de la salut mental que treballen en diferents disciplines i abordatges novedosos.

D'altra banda, volem aprofitar per donar-vos a conèixer alguns dels projectes en els que estem implicats des de la Junta. Continuem treballant amb il·lusió en el projecte de formació de terapeutes cognitivoconductuals. Aquest és un projecte ambiciós, doncs és necessari que complexi les directrius de l'EABCT. Per aquest motiu, hem demanat

ajut als socis que formen part de programes de màster universitaris per donar una formació rigurosa i completa, que permeti diferenciar als nostres terapeutes acreditats amb un segell de qualitat europea.

Finalment, estem molt contents amb la nova participació en el Projecte Essencial, una iniciativa del Departament de Salut. Per primera vegada, l'SCRITC, com a societat científica que és, forma part d'una comissió del Pla Director de Salut Mental i Addiccions. L'objectiu és establir una sèrie de recomanacions basades en el que no s'ha de fer, és a dir, intervencions iatrogèniques en el tractament dels trastorns mentals. Actualment estem a la primera fase i la feina que cal fer és buscar evidències científiques que recolzin efectes adversos o mala praxi. El proper pas serà establir una sèrie de recomanacions que el Departament de Salut difondrà entre els professionals de la Salut Mental. Així doncs, aprofito per fer una crida als socis: si algú de vosaltres té informació sobre aquest tema no dubteu en fer-nos-la arribar, ens farà molt de servei.

Fins la Jornada!

Eva Baillès
Presidenta de l'SCRITC

Edita: Societat Catalana de Recerca i Teràpia del Comportament (SCRITC). Apartat de correus núm. 11, 08193 Bellaterra (Barcelona)
Tel. 618 62 23 23. E-mail: info@scritc.org

SCRITC. Formació continuada

Cursos, congressos i tallers (segueix a la contraportada)

IX Congrés de la Societat Catalano-Balear de Psicologia

El proper 6 i 7 de juny tindrà lloc a Menorca l'edició anual del Congrés de la Societat Catalano-Balear de Psicologia. Al següent enllaç podreu trobar informació actualitzada sobre la jornada:

www.societatcatalanobaleardepsicologia.com

Curs sobre Trastorns de l'Espectre de l'Autisme

El darrer curs de Formació Continuada tindrà lloc el 6 de juny a càrrec de la Noemí Balmaña, psicòloga especialista en trastorns de l'espectre autista de l'Hospital Universitari Mútua de Terrassa. Apreneu sobre l'avaluació, el maneig clínic, i l'abordatge familiar, escolar i grupal d'aquesta patologia a través de vídeos de casos.

Abordatge Psicològic de la Dependència de la Cocaïna

El passat divendres 24 de gener vàrem realitzar el segon curs de Formació Continuada que l'SCRITC ha organitzat enguany.

El curs d'Abordatge Psicològic de la Dependència de la Cocaïna que va realitzar la Dra. Mònica Astals del Centre d'Atenció i Seguitment (CAS) de la Barceloneta i de l'Institut de Neuropsiquiatria i Addiccions (INAD) del Parc de Salut Mar va ser tot un èxit.

La Mònica Astals va impartir el curs >>

Els participants van poder gaudir de l'explicació de les diferents fases i tècniques que s'apliquen als pacients que pateixen addicció a la cocaïna, a més de poder comptar amb la presència i l'experiència d'un dels pacients de la Mònica.

World Congress of Psychiatry

Entre el 14 i el 18 de setembre es realitzarà a Madrid el congrés mundial de psiquiatria. El lema d'aquesta edició és "Focusing on Access, Quality and Humane Care".

Característiques Clíniques i Cognitives en l'Esquizofrènia d'Inici Infantil i Adolescent

El 21 de març va tenir lloc el tercer curs de Formació Continuada: "Característiques clíniques i cognitives en l'esquizofrènia d'inici infantil i adolescent". Les ponents van ser la Dra. Immaculada Baeza i la Dra. Elena de la Serna, psiquiatra i psicòloga del Servei de Psiquiatria Infantojuvenil de l'Hospital Clínic de Barcelona. El curs va ser un èxit d'assistència i va cobrir les expectatives dels assistents.

Ens van parlar dels nens d'alt risc genètic, dels nens d'alt risc clínic i de l'esquizofrènia d'inici precoç. També van explicar les característiques clíniques i cognitives, l'avaluació clínic i la intervenció psicològica (TCC) i farmacològica en aquests trastorns.

Va ser un taller molt interessant amb dues ponents amb una elevada experiència clínica i investigadora.

La Dra Baeza en un moment del curs >>

Evidència científica de la TCC.

Tractament cognitivoconductual amb augment de D-cicloserina post-sessió pel trastorn obsessiu-compulsiu pediàtric: un estudi pilot controlat i aleatoritzat.

Alguns estudis sobre trastorns d'ansietat, incloent-hi el trastorn obsessiu-compulsiu (TOC), han suggerit un possible augment o acceleració de la millora dels pacients si se'ls administra D-cicloserina, un agonista parcial dels canals receptors de glutamat de tipus NMDA (N-metil-D-aspartat). Aquests receptors són importants en els processos d'aprenentatge i memòria. A tall d'exemple, alguns estudis en animals han mostrat que la D-cicloserina facilita l'extinció de la por i

redueix el retorn d'aquesta quan s'administra abans o poc després de l'exposició (Davis et al., 2006).

El present estudi de Mataix-Cols et al. (2014) és el primer doble-cec amb control placebo. L'objectiu d'aquest és avaluar si l'administració de D-cicloserina augmenta o accelera els efectes de la Teràpia Cognitivoconductual (TCC) per a persones que pateixen TOC, quan aquesta és administrada després de cada sessió d'exposició in vivo i prevenció de resposta.

Vint-i-set persones joves amb diagnòstic de trastorn obsessiu-compulsiu foren reclutades de la Clínica de TOC per a joves del Maudsley Hospital (Londres). A més del diagnòstic, els participants havien d'acomplir els següents criteris d'inclusió: puntuació per sobre de 16 en l'escala Yale-Brown per a nens (CY-BOCS, Scahill et al., 1997) i estar estables pel que fa a la medicació psicotròpica (>12 setmanes). Es van excloure tots aquells participants amb trastorn psicòtic o trastorn bipolar comòrbid, autisme o dependència de substàncies.

L'objectiu clínic primordial fou la reducció de la simptomatologia associada al trastorn, mesurada a través de l'escala CY-BOCS. Per tal d'assegurar que s'inclouien tots aquells participants que es mantenien simptomàtics, s'establí un període de 8 setmanes d'espera

per a la re-administració d'aquesta mesura. Altrament, els participants foren assignats de manera aleatòria a una de les condicions de tractament, és a dir, recepció de D-cicloserina o de placebo després de les sessions d'exposició. A més a més, la D-cicloserina i el placebo foren manufacturats expressament per l'estudi en càpsules idèntiques.

El tractament cognitivoconductual consistia en 14 sessions, dirigides per terapeutes altament especialitzats. En concret, es realitzaren dues sessions de psicoeducació, deu sessions d'exposició amb prevenció de resposta (EPR) i dues sessions de prevenció de recaigudes. Immediatament després de les sessions d'exposició, el psiquiatra administrava als participants una dosi de D-cicloserina o de placebo. Per altra banda, convé recalcar que les activitats d'EPR foren planificades per dur a terme entre les sessions i ser revisades a la propera sessió i que els possibles efectes adversos foren monitoritzats via telefònica el dia següent de la sessió de teràpia. A més a més, un avaluador emmascarat administrà la CY-BOCS al principi de cada sessió; mesura que fou novament completada als 3, 6 i 12 mesos després de la intervenció.

Els resultats al post-tractament d'ambdós grups mostraren una reducció significativa de la puntuació en la CY-BOCS. De manera

Qui és qui?

Aurora Jorquera

L'Aurora Jorquera va néixer a Alcázar de San Juan (Ciudad Real) el 16 de gener de 1938. Juntament amb els seus pares es va traslladar a Barcelona, de manera que va passar a formar part, com a ella li agrada dir, del grup "dels altres catalans".

Donat que en aquella època encara no existia la carrera universitària de Psicologia, va estudiar Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona, concretament, a la secció de Pedagogia. Això li va permetre aproximar-se al món de la psicologia, cursant assignatures com ara Psicologia Evolutiva i Psicologia Diferencial.

Després de dedicar alguns anys a la criança dels seus fills, va optar per reciclar-se i va estudiar Psicologia Clínica a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona. Va ser llavors quan va reprendre el contacte amb els professors **Josep Toro, Ramón Bayés i Joan Massana, que van ser els seus mentors en la descoberta de la Psicologia de la Conducta.** Prèviament els havia conegut a Editorial Fontanella, que va ser precursora en la introducció del conductisme a Catalunya i pionera, a nivell social i cultural, en el nostre país. Durant aquella època va poder gaudir llegint els textos de Masters i Jonhson, Skinner i Luria.

Paral·lelament va formar part del Gabinet Col·lectiu Galton, on encara treballa. Altrament, va col·laborar amb Josep Toro en la formació de l'equip de Psicologia Infantil i Juvenil Experimental de l'Hospital Clínic de Barcelona; tasca que va compartir amb professionals com ara Glòria Canalda, Mª Helena Feliu i Ferran Salmurri. Recorda

similar, els dos grups de tractament milloraren en mesures secundàries, és a dir, en la mesura d'auto-avaluació i valorada pels pares de símptomes de TOC, depressió i funcionament global. En canvi, no es trobà un efecte significatiu de la variable grup o de la interacció grup i temps. Així doncs, la resposta d'augment o acceleració de la millora en el grup de D-cicloserina no va tenir lloc. Respecte a la resposta al tractament (definida com una reducció superior al 35% a l'escala CY-BOCS), aquesta s'observà en 8 dels pacients de la condició D-cicloserina i en 9 de la condició placebo al post-tractament. Als 12 mesos de seguiment, aquesta reducció s'observà en 9 dels pacients de la condició D-cicloserina i en 12 de la condició placebo. En darrer lloc, els anàlisis sessió per sessió no mostraren una superioritat de la condició D-cicloserina sobre la condició placebo en cap punt de mesura.

Els autors de l'estudi conclouen que l'administració de D-cicloserina, després de deu sessions de TCC on s'incorpora EPR, no augmenta ni accelera els beneficis de la intervenció ni a curt ni a llarg termini. Per altra banda, emfatitzen que es tracta d'un estudi preliminar i que altres estudis sí han mostrat efectes modestos de la D-cicloserina sobre el placebo en la millora dels símptomes del TOC (Storch et al., 2010). Una de les hipòtesis

La lectura és la gran afició de l'Aurora, però també li agrada molt viatjar i anar al cinema >>

aquells temps com una època molt fructífera i satisfactòria, que li va permetre conèixer a fons la psicopatologia infantil.

L'any 1979 va començar la seva tasca docent, primer com a professora de Psicologia Mèdica i posteriorment com a professora ajudant de Psiquiatria a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona.

Passats cinc anys, va iniciar una nova etapa professional com a Psicòloga Clínica Adjunta al Centre de Salut Mental de l'Esquerra de l'Eixample, que forma part de l'Hospital Clínic. Aquest va ser el primer CSM on es van aplicar tractaments conductuals, i en ell va compartir activitat amb els doctors Aurora Otero i Julio Vallejo, entre d'altres. Per a ella aquests van ser anys molt interessants, i recorda com a la dècada dels 80 es va iniciar la reforma de la Psiquiatria que va comportar la introducció de la Salut Mental al Sistema Públic de Salut.

explicatives dels resultats obtinguts és que els terapeutes que administraren la TCC estaven altament entrenats i tenien una elevada experiència clínica; fet que va poder reduir l'espai d'acció de la D-cicloserina per mostrar la seva superioritat sobre el placebo. Si fos així, l'administració d'aquesta substància seria particularment útil en aquelles situacions en les quals no es disposa d'aquest tipus de professionals o la teràpia consta de menys sessions. Una de les principals limitacions destacada pels autors és que encara no està clarament definida la dosi necessària de D-cicloserina: en el present estudi fou de 50 mg, dosi idèntica a la utilitzada en altres estudis sobre trastorns d'ansietat on s'ha mostrat efectiva (Ressler et al., 2004). En definitiva, en el present estudi la TCC es mostrà efectiva i suficient per a la millora dels símptomes de TOC en una mostra clínica pediàtrica.

Mataix-Cols, D., Turner, C., Monzani, B., Isomura, K., Murphy, C., Krebs, G., Heyman, I. (2014) Cognitive-behavioural therapy with post-session d-cycloserine augmentation for pediatric obsessive-compulsive disorder: pilot randomised controlled trial. *The British Journal of Psychiatry*, 204, 77-79.

Tot i que ja havia pres contacte amb les teories i els tractaments cognitius, les lectures de Làzarus, Seligman, Beck i Bandura van incrementar els seus coneixements. Va veure que aquestes aportacions enriqueixen la perspectiva conductual, de manera que les va introduir a la seva pràctica clínica. Aquesta etapa va ser determinant per a ella, ja que va tenir l'oportunitat d'aprendre molt sobre el comportament humà i sobre les diferents i variades presentacions de les patologies. A la vegada, va poder constatar el valor i l'eficàcia esperançada dels tractaments cognitivoconductuals en l'objectiu d'alleugerir el patiment de les persones.

A banda d'això, va compaginar la seva tasca clínica amb la docència a diferents Màsters de la Universitat Autònoma de Barcelona, a l'Escola de Psicologia i en la formació de pràctics de la Universitat de Barcelona.

Alguns dels seus temes d'interès han estat els trastorns depressius i els trastorns de la personalitat. Encara ara recorda el gran entusiasme amb el que ella i els alumnes de l'Escola van traduir, per a ús intern, els tractaments cognitius pels trastorns de personalitat dissenyats per A. Beck. Els van aplicar a alguns casos i els resultats van ser molt engrescadors. Va iniciar una investigació sobre el trastorn distímic juntament amb Joana Guarch, amb l'objectiu d'estudiar la validesa d'aquesta entitat clínica tant discutida i al seu entendre tant present a la consulta ambulatoria, interessant-se principalment en el disseny i la possible aplicació d'un tractament específic per a aquest trastorn.

D'altra banda, cal destacar la seva implicació en la creació de l'SCRITC, que considera que ha de tenir com a un dels seus objectius la divulgació a les universitats de l'eficàcia provada de les teràpies cognitivoconductuals. Tanmateix, l'any 2012 va rebre el Premi Pavlov. Al llarg dels anys, dues han estat les seves preocupacions principals sobre la professió. Per una banda la formació dels psicòlegs i per l'altra la seva projecció social. Opina que la professió no està prou prestigiada a nivell social degut, entre d'altres factors, a la manca de formació. Aquest fet la va impulsar a participar activament tant en la primera Junta de Govern al Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya, creada l'any 1983, com en juntes de govern posteriors.

Actualment, ja jubilada, manté la seva activitat clínica al Gabinet Galton. També es dedica a llegir (la seva màxima afició), viatjar, i anar al cinema (una de les seves passions). A més a més, reserva part del seu temps a cuidar dels nets, jugant amb ells i explicant-llos històries i batalletes!

Durant els últims anys, la Maria Luque ha dedicat hores i hores del seu temps a la coordinació i revisió de l'Infoscrite, el butlletí de la nostra societat. Agafa el relleu la Vanessa Narváez, qui du a terme aquesta tasca des de la passada entrega, i que ben segur la continuarà amb la mateixa empena i meticulositat. Maria, amb aquestes línies et volem agrair la teva bona feina i generositat.